

Bakalářská práce – posudek oponenta

Monika Humplová

**Názory pracovníků pedagogicko-psychologických poraden na
individuální vzdělávání na 2. stupni a jejich porovná s příklady z praxe**

Autorka odevzdala k obhajobě práci na téma individuálního vzdělávání u žáků na 2. stupni. Věnovala se konkrétně jednomu aspektu vyplývajícího ze zákonné povinnosti doložit k žádosti o individuální vzdělávání vyjádření školského poradenského zařízení. Studentka zúžila na pedagogicko-psychologické poradny, zajímaly ji názory pracovníků poraden. Cíl práce byl ale složitější, je uveden v úvodu práce, podruhé (ne v totožném znění) na začátku praktické části „...zjistit, jaký mají pracovníci a pracovnice poraden postoj k individuálnímu vzdělávání, jaké vnímají benefity a rizika, kde lze hledat styčné body a kde se jejich postoj rozchází mezi sebou navzájem nebo s názory rodičů“ (s. 14).

Text je sestaven z 6 kapitol. V kapitole 1 je uvedeno několik důvodů, proč se rodiče pro individuální vzdělávání rozhodují, v kapitole 1.2 nazvané Individuální vzdělávání pro žáky 2. stupně je krátká kapitola vycházející z vývojové psychologie, v jejíž podkapitole je vyjmenováno, co mohou zjišťovat pracovníci poraden.

Kapitola 2 je nazvána Individuální vzdělávání v České republice. Studentka popisuje východiska pro individuální vzdělávání daná lidskoprávními dokumenty. Ze školského zákona je přepsán par. 41, v kap. 2.5 je zmíněna situace v ČR s několika nahodilými příklady realizace individuálního vzdělávání v praxi. Kapitola 3 Individuální vzdělávání v zahraničí nesouvisí s tématem práce.

Základním problémem teoretické části jsou chybějící odkazy na zdroje, text je tak pro mne nevěrohodný? Kde autorka získala údaje o důvodech rozhodnutí rodičů pro individuální vzdělávání? V celé kapitole je jen jeden odkaz, není zřejmé, k jak rozsáhlému textu patří. Kapitola 1.2.1 je zřejmě převzata z jednoho titulu, ve dvoustránkovém textu bakalářské práce je odkazováno na 43 stran zmíněného titulu. V poměrně rozsáhlé kapitole 2.5 Praxe v České republice není odkaz ani jeden. Údaje o Školách Březová by bylo dobré převzít přímo z jejich webu, aby byly aktuální.

Struktura teoretické části není systematická, témata se střídají, studentka nepostupuje od obecnějšího ke konkrétnějšímu, není explicitně uvedeno, jak vybrané informace souvisí s cílem práce.

Kapitola 4 Metodologie se již vztahuje k autorčinu šetření. Obsahuje ale kapitoly 4.1 a 4.2, ve kterých jsou popsány primární a sekundární zdroje bakalářské práce. Pokud by bylo potřeba tyto texty do práce zařadit, měly by být spíše na jejím začátku. V kapitole je dále popsán způsob získávání poznatků, pomocí kterých autorka zamýšlela naplnit cíl práce. Jedná se o kvantitativní

šetření mezi pracovníky pedagogicko-psychologických poraden formou dotazníku s uzavřenými položkami (kromě dvou). Dotazník vyplnilo 44 respondentů. Dále autorka realizovala polostrukturované rozhovory s pěti rodiči, jejichž děti se vzdělávají individuálně. Vzhledem k metodě a počtu respondentů by tedy šlo o šetření kvalitativní.

V kapitole 5 jsou vyhodnoceny výsledky šetření, výrazně větší prostor je věnován výsledkům dotazníkového šetření mezi pracovníky poraden.

Je zřejmé, že autorka byla tématem zaujata a obsah dotazníku pro pracovníky poraden poctivě promýšlela. Škoda, že ani v kapitole o metodologii ani v předchozích teoretických kapitolách nenajdeme zdroje pro výběr položek. Vyhodnocení dotazníku je ambiciózní, bohužel ale pro čtenáře nepřehledné. V tabulkách jsou čísla otázek, v předchozím textu je obsah dotazníku představen bez kódování. Jeden vyplněný dotazník sice najdeme v příloze, je ale zřejmě oskenován tak, že písmena jsou tak malá, že jsou téměř nečitelná. Pokud jsem se v dotazníku přece jen zorientovala, vidím v první části 19 položek, autorka pracuje jen se 17. V grafu č. 2 jsou dokonce vyhodnoceny jen liché položky. Nakonec najdeme k některým položkám grafy, v jejichž popisu je i název položky.

Těžko jsem si dělala představu o obsahu polostrukturovaných rozhovorů. Chybí obvyklé přímé citace rozhovorů, v přílohách nenajdeme jejich přepis. Tuto část šetření považuji za nadbytečnou. Možná se ale autorka dostala jen do časové tísně a nevytěžila z nich více.

Zásadní otázník mám nad nápadem porovnávat názory dvou skupin pomocí diametrálně rozdílných přístupů (kvantitativní a kvalitativní). Vůbec nevíme, jak konkrétně zněla otázka pro rodiče. Uvedu příklad: Pracovníci poraden vyjadřují obavy, zda děti v individuálním vzdělávání nebudou ochuzeny o potřebné sociální vztahy (viz např. graf č. 3 na s. 64). Rodiče popisují, jaké sociální kontakty jejich děti mají (s. 74). V závěru práce se dočteme, že rodiče obavy pracovníků poraden nesdílejí (s. 76). Je to, že děti nakonec kontakty s vrstevníky mají důkazem toho, že rodiče nesdílejí obavu pracovníků poraden? Možná riziko nedostatku sociálních vztahů vnímají naprosto stejně a proto pracují na tom, aby dětem vrstevnické vztahy zajistili. Pomohla by zřejmě operacionalizace.

V textu úplně chybí shrnutí, pomocí kterého by byl jednoznačně naplněn cíl. Po přečtení práce musím konstatovat, že je cíl naplněn jen částečně. Určitě známe postoj vybraného vzorku pracovníků poraden na individuální vzdělávání. Postoj rodičů spíše neznáme, určitě nedošlo k porovnání. Už i proto, že nejsou vymezena žádná kritéria porovnávání.

Po formální stránce je práce na průměrné úrovni. Stylistických a formálních chyb je spíše podprůměrné množství. Chyba je v názvu Českobratrské církve evangelické na s. 19 (v textu je uvedeno chybně „Československá...“).

Práci mohu doporučit k obhajobě, vzhledem k výše uvedeným argumentům navrhuji hodnocení D-E. Očekávám, že autorka při obhajobě doplní chybějící část cíle – porovnání názorů pracovníků a rodičů, je-li to možné. Pokud to vzhledem k výsledkům kvalitativního šetření mezi rodiči není možné, prosím o návrh vhodnějšího způsobu získání údajů. Případně prosím o zodpovězení otázky:

Školský zákon v odstavci 41 říká, že k žádosti o individuální vzdělávání rodiče doloží vyjádření školského poradenského zařízení. Vy jste vybrala jen pedagogicko-psychologické poradny, mohlo

by se ale jednat i o vyjádření speciálně pedagogického centra. Myslíte si, že vzhledem k mírně odlišné cílové skupině center by šetření mezi jejich pracovníky dopadlo stejně? Uvažujte a argumentujte.

V Praze dne 14. ledna 2021

Mgr. Marie Ortová